

L. N. TOLSTOI JA NYKYAJAN TYÖVÄENLIIKE ¹⁰⁴

Venäläinen työväki on jo miltei kaikissa Venäjän suurissa kaupungeissa reagoinut L. N. Tolstoin kuolemaan ja ilmaissut tavalla tai toisella suhteensa kirjailijaan, joka jätti jälkeensä joukon mitä mainioimpia kaunokirjallisia teoksia, mitkä asettavat hänet koko maailman suurten kirjailijain joukkoon,— suhteensa ajattelijaan, joka *on nostanut* tavattoman voimakkaasti, varmasti ja vilpittömästi koko joukon nykyisen poliittisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän peruspiirteitä koskevia kysymyksiä. Yleispiirtein ja eheästi tuo suhde on ilmaistu III Duuman työväenedustajain lähettämässä sähkeessä, joka on julkaistu sanomalehdissä ¹⁰⁵.

L. Tolstoi aloitti kirjallisen toimintansa maaorjuuden aikana, mutta vasta sinä kautena, jolloin se ilmeisesti eli viimeisiä päiviään. Tolstoin perustoiminta tapahtui sinä kautena, joka on Venäjän historian kahden käännekohdan, vuosien 1861 ja 1905 välissä. Tuolla kaudella oli maan koko taloudellinen elämä (varsinkin maaseudulla) ja koko poliittinen elämä täynnänsä maaorjuuden jälkiä, sen suoranaisia jäännöksiä. Ja samalla kuitenkin juuri tämä kausi oli kautta, jolloin kapitalismi kasvoi voimakkaasti alhaalta sekä sitä juurrutettiin ylhäältä.

Missä maaorjuuden jätteet ilmenivät? Eniten ja selvimmän siinä, että Venäjällä, pääasiallisesti maatalousmaassa, maanviljelys tuona kautena oli taloudelliseen häviöön saatettujen, köyhtyneiden talonpoikien käsissä, jotka harjoittivat vanhanaikaista, alkukantaista taloutta vanhoilla, maaorjuuden aikaisilla osuuspalstoilla, joita oli vuonna 1861 leikelty tilanherrojen hyväksi. Toisaalta taas maanviljelys oli tilanherrojen käsissä, joiden maita keski-Venäjällä muokattiin talonpoikien työvoimalla, talonpoikais-sahralla ja talonpojan hevosella maksuksi „otrezkamaista”,

niityistä, juottopaikoista j.n.e. Itse asiassa se oli vanha, maaorjuudellinen talousjärjestelmä. Venäjän poliittinen järjestelmä oli tuona samana aikana myös läpeensä maaorjuuden kyllästämä. Tämän huomaa valtiojärjestyksestä, joka vallitsi ennen ensimmäisiä ryhtymisiä sen muuttamiseen vuonna 1905, sekä siitä, että aateliset maanomistajat olivat vallitsevassa asemassa valtion asioihin vaikuttamisessa, ja myös virkamiesten kaikkivallasta, jotka niin ikään — varsinkin korkeimmat — olivat enimmäkseen aatelisiä maanomistajia.

Vuoden 1861 jälkeen tämä vanha, patriarkaalinen Venäjä alkoi maailman kapitalismin vaikutuksesta nopeasti luhistua. Talonpojat kärsivät nälkää, talonpoikia kuoli ja joutui taloudelliseen häviöön enemmän kuin milloinkaan ennen ja pakeni kaupunkeihin hyläten maansa. Rautateitä ja tehtaita rakennettiin voimaperäisesti, koska oli „halpaa työvoimaa” — taloudelliseen häviöön saatettuja talonpoikia. Venäjällä kehittyi suurfinanssipääoma, suurkauppa ja -teollisuus.

Juuri tämä vanhan Venäjän kaikkien vanhojen „tukipylväiden” nopea, kovakourainen ja jyrkkä murtaminen kuvastuikin taiteilija-Tolstoin teoksissa ja ajattelija-Tolstoin katsomuksissa.

Tolstoi tunsi erinomaisesti Venäjän maaseudun, tilanherran ja talonpojan elämän. Hän loi kaunokirjallisissa teoksissaan kuvia tästä elämästä, jotka kuuluvat maailman kirjallisuuden parhaimpiin luomuksiin. Maalais-Venäjän kaikkien „vanhojen tukipylväiden” jyrkkä murtaminen terävöitti hänen huomiotaan ja syvensi hänen mielenkiintoaan siihen, mitä hänen ympärillään tapahtui, ja aiheutti murroksen koko hänen maailmankatsomuksessaan. Syntyperältään ja saamansa kasvatuksen puolesta Tolstoi kuului Venäjän ylimpään tilanherraylimystöön, mutta hän katkaisi yhteytensä kaikkiin tuon ympäristön tavanomaisiin katsomuksiin ja viimeisissä teoksissaan ryntäsi intomielisin arvosteluin koko nykyistä valtiollista, kirkollista, yhteiskunnallista ja taloudellista järjestelmää vastaan, joka perustuu joukkojen orjuuttamiseen, niiden kurjuuteen, talonpoikien ja yleensä pienisäntien taloudelliseen häviöön saattamiseen, väkivaltaan ja ulkokultaisuuteen, jotka ovat kyllästäneet koko nykyisen elämän ylhäältä alas saakka.

Tolstoin harjoittama arvostelu ei ole uutta. Hän ei ole sanonut mitään sellaista, mitä eivät olisi sanoneet paljon

ennen häntä niin eurooppalaisessa kuin venäläisessäkin kirjallisuudessa ne, jotka ovat olleet työtätekevien puolella. Mutta Tolstoin arvostelun omalaatuisuus ja historiallinen merkitys on siinä, että se ilmentää mitä laajimpien kansanjoukkojen katsomusten murrosta mainitun kauden Venäjällä ja nimenomaan maalais-, talonpoikais-Venäjällä sellaisella voimalla, joka on ominaista ainoastaan nerokkaille taiteilijoille. Sillä nykyisen järjestelmän arvostelu Tolstoilla eroaa tämän saman järjestelmän arvostelusta nykypäivien työväenliikkeen edustajilla nimenomaan siinä, että Tolstoi on patriarkaalisen, naiivin talonpojan näkökannalla, Tolstoi sisällyttää tuon talonpojan psykologiaa omaan arvosteluunsa, omaan oppiinsa. Tolstoin arvostelu on siksi niin tunnevoimaista, niin kiihkeää, vakuuttavaa, raikasta, vilpittöntä ja pelotonta pyrkimyksessään „päästä käsiksi alkujuureen” ja löytää joukkojen onnettomuuksien todellinen syy, että tämä arvostelu todella heijastaa niiden miljoonien talonpoikien katsomuksissa tapahtunutta murrosta, jotka olivat vastikään päässeet vapaiksi maaorjuudesta ja nähneet, että tuo vapaus merkitsee taloudellisen häviön, nälkään nääntymisen, kaupunkilaisten „viekastelijain” keskuudessa kodittomana elämisen y.m.s. uusia kauhuja. Tolstoi kuvastaa heidän mielialaansa niin tarkkaan, että itse ottaa oppiinsa heidän naiivisuutensa, heidän vieraantumisensa politiikasta, heidän mystillisyytensä, heidän halunsa loitota maailmasta ja „olla vastustamatta pahaa”, ottaa oppiinsa voimattomat kiroukset kapitalismia ja „rahavaltaa” vastaan. Miljoonien talonpoikien protesti ja heidän epätoivonsa — kaikki se on sulautunut yhteen Tolstoin opissa.

Nykyajan työväenliikkeen edustajat ovat sitä mieltä, että heillä on protestoimisen aihetta, mutta epätoivon syytä ei ole. Epätoivo on ominaista tuhoutuville luokille, mutta palkkatyöläisten luokka kiertämättä kasvaa, kehittyy ja lujiittuu jokaisessa kapitalistisessa yhteiskunnassa, muun muassa Venäjälläkin. Epätoivo on ominaista niille, jotka eivät ymmärrä pahan syitä, eivät näe ulospääsyä eivätkä kykene taistelemaan. Nykyajan teollisuusproletariaatti ei kuulu sellaisten luokkien joukkoon.

„Nash Putj” № 7,
marraskuun 28 pnä 1910
Allekirjottus: V. I.—in

Julkaistaan „Nash Putj” lehden
tekstin mukaan